

פרשת בשלה-שירה

הליכות עולם לו

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

זמן ר"ת	צאת השבת	חלקת נרות	לוח אור החיים
18:23	17:48	16:56*	י-ם
18:19	17:45	16:53	ת"א
18:19	17:44	16:53	חיפה
18:22	17:48	16:56	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 16:36

ים סוף והגאולה העתידה

המקום בו יגלו, אלא בארץ לא להם, שישראל יגלו לכל הארצות, ובכל מקום שיהיו יתקנו את כל הניצוצות, עד שיהיו ראויים לגאולה.

והנה אם היו משלימים את הגלות במצרים, אז היה מגיע גם ההבטחה של הגאולה השלימה, וההבטחה של ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, אך מכיון שלא נשלם הגלות גם ההבטחה של ואחרי כן יצאו אינה בתוקף, אולם הקב"ה בכל זאת עושה טובה ומוציא את בני ישראל עם עושר אגדי ממצרים, רק בכדי שלא יאמר אותו צדיק אברהם אבינו, בכל זאת קימת בהם גלות תקיים בהם עושר, לכן הקדים הקב"ה ונתן עוד לפני הזמן מקצת ממה שצריך להיות לעתיד לבוא.

ואחר ראותנו שכל העושר שקיבלו בקריעת ים סוף עדיין אינו מגיע להם, נתבונן עוד ונראה שניסי יציאת מצרים היו בזמן שישראל היו עדיין תחת עול הגלות, ואפילו במכת בכורות שישראל היו עדיין תחת יד מצרים, עד שהוציאים פרעה ואמר להם אחר מכת בכורות קומו צאו מתוך עמי. ואילו ניסי קריעת ים סוף היו בזמן שכבר ישראל היו גאולים, וזה בא לרמז לנו גם על העתיד לבוא, שבתחילה יהיו ניסים של יציאת מצרים, והיינו היציאה מתוך העמים, ולאחר מכן שכבר ישראל יהיו גאולים יגיע זמן של ניסים כבירים בהם הקב"ה יושיע את ישראל מכל העמים וימחה את כל העמים וישאיר רק את ישראל בעולם. [כמובן עם הגוים שיסכימו לקבל עליהם עול מלכות שמים, שאז כבר הם לא יקראו גוים אלא עובדי ה'].

ומעתה נבין מדוע נצטוונו לעשות זכרון לניסי יציאת מצרים, שהם מרמזים על הניסים בזמן הגלות, ושתמיד נזכור ונצפה לישועת ה' שתהיה לישראל תחת הגלות הקשה, אולם ניסי קריעת ים סוף, לא הביאם אותם הקב"ה אלא שלא יאמר אותו צדיק ועוד לא הגיע זמנם האמיתי, והם רק דמיון למה שיהיה לעתיד לבוא בזמן הגאולה העתידה, וכנגד הגאולה אין מה לעשות זכר, אלא כאשר היא תבוא היא תהיה במלוא עוצמתה ורק אז נבין את הבטחות הנביאים על הגאולה העתידה, ואז יהיה קריעת ים סוף, הוא הסוף האמיתי של כל הגלות.

ובזה נבין את לשון הזוהר הקדוש (ח"ב דף קלא ע"ב) וז"ל מתורגם ללשון הקודש: באותה שעה ששירת הים נאמרת כאן בעולם בתפילת שחרית, כנסת ישראל מתעטרת באותו כתר שעתידי הקב"ה לעטר בו את מלך המשיח, ובאותו כתר חקוקים בו שמות קדושים, כמו שהתעטר הקב"ה באותו היום שעברו ישראל את הים והטביע לכל מחנות פרעה ופרשיו. עכ"ל. והיינו שקריעת ים סוף רומזת אל ביאת משיח צדקנו והגאולה העתידה, ולכן באמירתה אנו מעוררים את כוחה לעטר בעטרת ישועה את כנסת ישראל. והדברים נפלאים ביותר, וכל שנותר לנו הוא לקיים את סיום דברי הזוהר הקדוש (שם) שכתב: ולכן צריך האדם לכוין את ליבו בשירה הזאת, שכל מי שזוכה לה בעולם הזה יזכה לראות את מלך המשיח מעוטר בכתר הזה וחגור בכלי מלחמה להפרע מן הגוים, ויזכה לשורר את השבח הזה של שירת הים באותו הזמן. ה' יזכנו במהרה בימינו, יראו עינינו וישמח ליבנו במהרה בימינו, אמן.

בפרשתנו נשלמה יציאת ישראל מצרים, אך המצרים אינם משלימים עם כך, הם רודפים אחר בני ישראל, עם ישראל מגיעים לים סוף, וכשמו כן הוא שם היה הסוף של המצרים, וכלשון הכתוב (י"ד כ"ח) לא נִשְׁאַר בָּהֶם עַד אֶחָד, והכל על ידי ניסים כבירים, וכבר בתורה מסופר לנו מעט על הניסים שאירעו בים סוף: מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וְחִילוֹ יָרָה בָּיָם וּמִבְּחַר שְׁלִשְׁוֹ טָבְעוּ בַיָּם סוּף (ט"ו ד'). תְּהַמֵּת יִכְסִּימוּ יָרְדוּ בְּמַצּוֹלַת קָמוֹ אָבְנֵי (שם ה'). נִשְׁפָּתָה בְּרוּיָחַ קָסָמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעֲפֹרֶת בְּמַיִם אֲדִירִים (שם י'). נְטִיטָה יְמִינָה תְּבַלְעֵמוּ אֶרֶץ (שם י"ב). וזה חוץ מהניסים שאירעו לישראל בתוך הים.

ואולם בדברי רבותינו מפורש הרבה יותר, וכמו שאמרו בהגדה של פסח: רבי יוסי הגלילי אומר, במצרים לקו עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות. רבי אליעזר אומר, במצרים לקו ארבעים מכות ועל הים לקו מאתיים מכות. רבי עקיבא אומר, במצרים לקו חמשים מכות ועל הים לקו מאתיים וחמשים מכות. ורואים שהמכות שקיבלו המצרים בים היו פי חמש ממצרים, ומגיעים עד לכדי מאתיים וחמשים מכות.

והנה השאלה מתבקשת מאליה ניסים כאלה גדולים, היאך אינם מפורשים בתורה בביאור יותר ונלמדים ברמז בלבד מן התורה, וכמו שראינו בעשר המכות שהיו הרבה יותר עדינות, שהרי המצרים נשארו חיים לאחריהם, ובכל זאת כל אחת מוזכרת בפרשות. ועוד היאך לא נצטוונו לזכור את ניסי ים סוף, כמו שנצטוונו לזכור את ניסי יציאת מצרים בכל יום, ואם יאמר האומר שהם נכללים בתוך זכירת יציאת מצרים, מדוע אין להם שום איזכור בתוך ההגדה של פסח, [ומה שהבאנו מקודם בשם ההגדה, שם הוזכר דרך אגב שהזכרנו את המכות שהיו במצרים, אבל ההגדה אינה מפרטת ואינה מאריכה כלל במכות ים סוף], ולכאורה היה צריך לציין את מכות ים סוף וניסיו ביום מיוחד, כמו שביעי של פסח, שבו ישבו כל ישראל ויספרו כל אותו הלילה בניסים כמו בליל פסח.

ולפני שנשיב עוד נשאל, כידוע שהקב"ה בפרשה שעברה מבקש ממשה רבנו דבר נא באזני העם, וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב, ואמרו רבותינו אין נא אלא לשון בקשה, שלא יאמר אותו צדיק אברהם אבינו, ועבדום ועינו אותם קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם. וכולם תמהים, וכי אם אברהם אבינו לא יתלונן אז הקב"ה לא יקיים את דבריו.

ונראה בס"ד לישב את הכל בהקדים הקדמה אחת נחוצה, שבברית בין הביתרים כשנאמר לאברהם אבינו גזירת הגלות, נאמר ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה בארץ לא להם, ואותם ארבע מאות שנה כידוע לא נגמרו במצרים, שכן שם היו רק מאתיים ועשר שנים, וכיון שכן כל הגלויות באות להשלים את גלות מצרים, ולכן במדרש מבואר שכל הבהמות שבתר אותם אברהם אבינו רומזות לארבע גלויות, למרות שבכתוב לא נאמר רק ארבע מאות שנה, אבל כאמור הענין הוא שארבע מאות שנה אם היו גומרים במצרים היה נשלם התיקון, אך משהוכרחו לצאת בלית ברירה שלא ירדו לשער החמישים ויטמעו במצרים, הוצרכו להשלים את הגלות בשאר, ולכן גם לא הוזכר שם

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן בת רחל

הליכות והלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג).

הנהגות לימי השובבי"ם (המשך)

כד. ואם בטל ממלאכתו ועוסק בתורה ביום התענית דבור, ללא ספק מעלתו גדלה פי כמה וכמה, וכמו שאמרו רבותינו (חולין שם), וזוכה בתענית דבור שאינו מפסיק מלימודו, ולימודו הוא ברצף שיש לו מעלה עצומה פי כמה וכמה מלימוד עם הפסקות כידוע. ובשו"ת יביע אומר (ח"ב אור"ח סו"ס כ"ח) פסק: שציבור שראו ספר תורה, שיתאספו כולם יום אחד בבית הכנסת וינהגו תענית דבור וילמדו שם במשך כל היום, וזה הרבה יותר חשוב מתענית. עכ"ל.

כז. ואמנם הרב כתב לזה כמה תנאים: א. שילמד ברצף בזה אחר זה מבלי להפסיק בשום דבור של חול. ב. שילמד אותם בבית הכנסת במקום השראת השכינה. ג. ביום שיש יודוי שיתודה, וכשאין יודוי יהרהר בליבו (עמ' כ"ד). ד. אם אפשר לו לסגף עצמו מעט בדבר מה באותו יום אפילו בעישון סיגריות וכיוצא בעת קריאת התהלים (שם עמ' כ"ה). ה. וטוב לעשותו ביום שלא אומרים בו תחנונים כראש חודש [או ט"ו בשבט], והרב היה נוהג לעשותו בחודש שבט, מפני שהוא אחד מן החודשים הקשים [וסימן לדבר (משלי י"ג) וְשִׁבְטֵי לֶגְיוֹן יִסָּר לָב, כדאיא בוהר חדש (איכה), ואע"פ ששם מבואר שגם טבת הוא מן החודשים הקשים, מ"מ ר"ח טבת חל בחנוכה ועוד לא מתחילים ימי השובבי"ם, לכן נהג לעשותו בר"ח שבט או בט"ו בשבט], ועל ידי קריאת התהלים ימתקו את כל מרירותו ויהי לאור. ו. אמירתם תהיה בנגינה טובה ומעולה ובנחת מלה במלה ולא בהלעטה, אז עושים רושם גדול למעלה, והעיקר טוב מעט בכוונה, גם אם מהור ימהרנה רק כדי לגמור לא יהיה בהם שום טעם, לא שירה ולא נגינה ולא הבנה, ואולי ח"ו לשוא צרף צורף, ודי בהערה זאת לחכם משכיל ומבין (שם עמ' כ"ט).

כח. והנה בספר ילקוט יוסף מועדים (עמ' תקכ"ט, הלכה ג') כתב שבני תורה יעשו תענית דבור אך ימשיכו בלימודם בש"ס ובפוסקים ולא יקראו תהלים, ואמנם כל זה נכון למי שאין בידו חטאים, אבל מי שעושה כן לכפר על עוונותיו בודאי שיכול לומר תהלים, שכיון שעיקר התיקון כתבו באמירת תהלים ולא רק בתענית דבור, ועיין מה שכתבנו בהלכה כ"ה בשם הפלא יועץ, שבפעם בשבוע אינו נקרא ביטול תורה. ובספר יוסף תהלות (שם מעלה עשירית) כתב החיד"א לקוראם פעמיים בשבוע ע"ש. וא"כ כ"ש כשעושים זאת פעם או פעמיים בשנה, שאין בזה ביטול תורה. ומה גם שהחוש יעיד שכאשר לומדים ש"ס ופוסקים ישנם הרבה דבורים של הסברים ודוגמאות וכיו"ב, ובפרט כשלומדים בחברותא, שאז ישנם הרבה הפסקות ואין רצף של קריאה כקריאת תהלים, ובשל כך נעדר גם ההרגש של קדושה והתרוממות הרוח שישנו באמירת התהלים, ולכן לא יבטלו ענין גדול זה, ואדרבה יש בזה זכוי הרבים שממנו יראו וילמדו אחרים, ואם יראו אותם לומדים ש"ס הרי שהמון העם יזלזלו בזה ולא ילמדו כלל לא תהלים ולא גמרא, תהלים מפני שאינו לימוד כ"כ שהרי הת"ח אינם לומדים, וגמרא אינם יודעים. לכן הטוב שגם תלמידי חכמים יעשו תענית דבור בקריאת תהלים, וטוב להם וטוב לעולם.

כה. החיד"א בהקדמתו לפירוש התהלים (יוסף תהלות דף ב ע"ב) מנה י"ז מעלות באמירת התהלים, ובמעלה השביעית כתב: מאחר שהתפלל דוד המלך ע"ה שיהא חשוב אמירת התהלים כעוסק בנגעים ואהלות, נראה שהתהלים מועיל לימודם לתיקון הברית, כמו שכתבו גורי האר"י שלימוד סדר טהרות לתיקון פגם הברית. ובמעלה התשיעית כתב: הנה כי כן לא יגרע מצדיק ללמוד כל ספר התהלים בכל שבוע מדי שבת בשבתו. עכ"ל. [ואמנם בספר נפש החיים (שער ד' פ"ב) כתב שמי יודע אם הקב"ה הסכים עם דוד המלך, וכן הוא בספרו רוח חיים (פ"ו מ"א) שלא מצאנו שהקב"ה הסכים עימו, אולם מדברי רבנו החיד"א מוכח שסובר שהקב"ה הסכים עמו, ועיין עוד במה שכתבתי בהקדמה לספר ויוסף עוד דוד חלק א' (עמ' 24) שם הוכחתי מדברי הרשב"א ומדברי רבותינו שתפלותיו של דוד התקבלו ללא ספק]. ובספר פלא יועץ (ערך תהלים) הביא דבריו וכתב: ואף שכתבו הפוסקים שמי שיכול ללמוד הלכות ופולולים ועוסק בתהלים חשוב ביטול תורה לגביו, מ"מ ללמוד אותם פעם אחת בשבוע לא נאמר זה, ועת לכל חפץ, ומה גם אם קורים אותם ברבים שיתעלו המה יעלו לרצון יותר מעוסק בנגעים ואהלות ביחיד. וכתבו שהרגיל בספר תהלים דוחה כל מיני פורענות ופגעים רעים מעליו ומעל בני ביתו ומעל משפחתו ומעל כל בני דורו, ומגלגל עליהם כל מיני שפע ברכות וטובות והצלחות ולא יש דבר להגין מפני המזיקים כאמירת קדיש על תהלים. עכ"ל. ועיין שם עוד מה שהאריך בשבח אמירתם.

כו. ויש נוהגים לעשות תענית דבור ברבים ולקרא את כל התהלים ג' פעמים, והוא ע"פ מה שכתב הרב יצחק אלפיה זצ"ל בספרו שיח יצחק (דף קמ"ה ואילך, וסודרו מחדש בהקדמה לספר אור חדש וצמח צדיק ובדברינו נציין אליו), בשם הרב נועם אלימלך שהאומר שלוש פעמים את התהלים ביום אחד נחשב כתענית הפסקה משבת לשבת, דהיינו ששה ימים רצופים. ובספר חמדת ימים (עשרת ימי תשובה פרק א') כתב שששה ימים רצופים עולה למספר ששים וחמש אלף ושש מאות תעניות. [ואולם כבר ידוע שהחיד"א בספרו צפורן שמיר (אות צ"ו) כתב שבכתבי רבנו האר"י האמיתיים לא נזכר חשבון זה. ומ"מ בודאי שגם אם זה אינו עולה לחשבון הנ"ל, מ"מ קריאת התהלים ובפרט בסדר הנ"ל הוא דבר גדול, וכמו שהזכרנו מהחיד"א